

найрізноманітніших ситуаціях, включаючи реальні (четверта фаза). Кожна фаза циклу навчання вимагає певних якостей, здібностей та умінь учня. Перша фаза конкретного досвіду вимагає здатності до сприйняття нового досвіду; друга фаза рефлексивного спостереження – здатності до рефлексії над досвідом, його інтерпретації з різних точок зору; третя фаза абстрактної концептуалізації – здатності до цілісного розуміння понять та уявлень, що складають спостереження у послідовну, логічну теорію; четверта фаза активного експериментування – здатності використовувати свої теоретичні уявлення для прийняття рішень, вирішення проблем, що, у свою чергу, веде до надбання нового досвіду.

Таким чином, даний підхід до побудови навчання, може бути використаний у організації дослідницької діяльності учнів старшої профільної школи з хімії.

ЩОДО ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІКИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Школяр С. П., Бабенко І. В.
(Полтава, Україна)

Вдосконалення процесу підготовки майбутніх менеджерів в умовах конкуренції, мобільного процесу збору, обробки та аналізу великого потоку інформації повинне враховувати принципи, тенденції, концепції та парадигми (теоретико-методологічні моделі) сучасної економіки задля прийняття правильних управлінських рішень діючими та потенційними учасниками ринку [1, 2].

Безперечно, що аналіз сутності визначення парадигми «економіка знань» потребує її його розгляду у взаємозв'язку із сучасними економічними концепціями, які здійснили свій внесок у формування нової теорії економіки, заснованої на знаннях, і розкривають її різні аспекти. При цьому в межах трактування змісту поняття «економіка знань» можна виділити найбільш вагомі характеристики, які в сукупності дають уявлення про економіку знань:

- виробництво послуг, інформації, культури відіграють головну роль;
- провідна роль галузей, що не спираються на фізичну інфраструктуру;
- накладання елементів нової інфраструктури на старі життєздатні інфраструктури та поступове витіснення останніх;
- постійне зростання частки науково-дослідних робіт у сукупних витратах держави та приватних фірм;
- стабільне зростання капіталізації високонаукових фірм;

- перетворення людини, яка вміє творчо мислити, на «ресурс», головну складову національного багатства;
- пріоритетність інвестицій у розвиток фундаментальних знань особистості;
- домінуюча роль жінки у різних сферах діяльності, у тому числі у сферах творчості та культури;
- географічні зрушення виробничих потужностей, концентрація розвитку навколо центрів освіти та досліджень [3].

Виходячи з необхідності поєднання ресурсів індустріальної економіки з можливостями «економіки знань», науковцями розглядаються чотири альтернативні моделі економіки знань, що відповідають розумінню «нової економіки» та доповнюють одна одну: «економіка, що базується на знаннях», «економіка навчання», «креативна економіка» і «мережева економіка».

Аналізуючи вищезазначені типи економіки з точки зору підготовки майбутніх фахівців, розглянемо парадигму, яка отримала назву «економіки навчання» («learningeconomy»), теоретичним підґрунтям для розвитку цієї моделі стала праця Б-А. Лյондвалла і С. Борраса [4].

Даний підхід виходить із того факту, що сучасний етап глобалізації економіки характеризується зростаючим темпом технологічних змін і інновацій, що повинен враховувати суб'єкт, який здійснює передачу знань, а по суті проводить процес навчання. При цьому слід зауважити, і це обов'язково потрібно враховувати при підготовці майбутніх менеджерів, що коли зміст знання змінюється швидко, то тільки той, хто бере участь у його створенні може одержати доступ до нього.

Таким чином, дослідники вважають, що «краще говорити про «економіку навчання», ніж «економіку, що базується на знаннях» з того часу як високий темп змін означає, що спеціалізоване знання стає менш довговічним ресурсом і що саме здатність навчатися і пристосовуватися до нових умов все більше визначає ступінь продуктивності індивідуумів, підприємств, фірм, регіонів, країн. Економіка навчання є економікою, де здатність навчатися (дізнаватися) є критичною для економічного успіху індивідуумів, фірм, регіонів і національних економік. «Навчання» має відношення до створення нової компетенції і нових здібностей, а не просто до «отримання доступу до інформації» [5].

Основною причиною зростання ролі навчання є діалектика (взаємодія) між навчанням і змінами. Швидкі зміни передбачають потребу у швидкому навчанні, і ті, хто включений у цей процес, нав'язують зміни середовищу та іншим людям. Глобалізація, інформаційні та комунікаційні технології, руйнування інституціональних бар'єрів для змін прискорювали зміни, вони створили вибіркоче (селекційне) середовище, прихильне до тих організацій і індивідуумів, що зорієнтовані на зміни.

Відповідно до цієї інтерпретації існує визначена необхідність постійно відтворювати здібності персоналу, технологічну та організаційну компетенцію фірми. Це означає, звичайно, широке визначення знання та навчання. Знання, що створює цінності, включає практичні здібності, отримані через навчання на власному досвіді (learning by doing), а також можливості, здобуті через формальну освіту і підготовку. Воно також включає управлінські здібності, отримані на практиці, а також нове знання, одержане завдяки дослідженням і розробкам.

Враховуючи напрацювання М. Ерла в навчальному процесі, зауважимо, що науковець у своїй моделі виділяє три категорії знання: прийняте (accepted) знання – «наука» (данні); здійснене (workable) знання судження (інформація); потенційне (potential) знання – «досвід» (знання).

Потенційні знання є важливішими і мають найбільшу віддачу. «Наука» і, почасти, «судження» розглядаються як основа конкуренції та передумови існування організації, на що необхідно звернути увагу при передачі, трансфері знань в процесі навчання. Конкурентна перевага організації забезпечує застосування «досвіду», заснованому на знанні. Модель допускає, що організація може створювати і захищати знання, використовуючи чотири функції: інвентаризація, аудит оцінка природи і величини запланованого незнання, розвиток знання через пізнавальні дії, соціалізація, випробування.

Розглянуті деякі аспекти парадигми (теоретико-методологічної моделі) економіки навчання при вдосконаленні процесу підготовки майбутніх менеджерів в умовах конкуренції, мобільного процесу збору, обробки та аналізу великого потоку інформації задля прийняття правильних управлінських рішень учасниками ринку. В подальших дослідженнях передбачається вивчення можливості поєднання елементів розглянутої моделі з елементами моделі толерантності педагога, яка розглядається нами як система розвитку особистісно-професійних якостей, невід'ємним складником яких є педагогічна майстерність [6].

Список використаних джерел:

1. Школяр С. П., Бабенко І. В. Врахування концепції економіки навчання при підготовці фахівців-менеджерів. *Modern science: innovations and prospects*. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2022. Pp. 286–293. URL: <https://sciconf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modernscience-innovations-and-prospects-1-3-maya-2022-goda-stokgolm-shvetsiya-arhiv/>

2. Школяр С. П. Аспекти підготовки фахівців до опрацювання та аналізу базових інформаційних потоків на ринковому середовищі. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 12. С. 356–361.

3. Дучинська Н. І., Осаул А. О. Місце нематеріальних ресурсів у розвитку економіки знань. *Вісник Запорізького національного університету*. №1(4), 2009. С. 130–136.

4. Стеценко Б. С. Фундаментальні основи становлення економіки знань / Причорноморські економічні студії. Випуск 48-3. 2019. С. 119–122.

5. Earl M. Knowledge management strategies: toward taxonomy. *Journal management information systems*. №18 (1). – 2001.

6. Бабенко І. В., Барбінов В. В., Барбінова А. В. та ін. Модель толерантності як особистісної та професійної якості учителя Нової української школи / Моделі підготовки майбутнього вчителя до Нової української школи : колективна монографія ; за ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава : Аструя, 2021. С. 16–36.

РЕАЛІЗАЦІЯ «НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З БІОЛОГІЇ» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Шкура Т. В.
(Полтава, Україна)

Навчальна практика з біології для студентів, які навчаються за освітньою програмою «Біологія» у ПНПУ імені В.Г. Короленка покликана поглибити теоретичні знання і практичні вміння та навички, які необхідні для фахівця-біолога у професійній діяльності. Метою практики є поглиблення та закріплення знань із систематики рослин та тварин, набуття навичок визначення живих об'єктів за морфолого-біологічними та екологічними особливостями, набуття досвіду проведення польових досліджень. Отримані під час проходження практики навички, допоможуть майбутнім біологам правильно організувати і проводити дослідницьку, природоохоронну діяльність.

Для проведення такої практики за останні декілька років у зв'язку з карантинними обмеженнями, а нині з воєнними діями, викладачі вимушено використовують дистанційний формат проведення екскурсій. З цією метою керівниками практик були розроблені дистанційні екскурсії із застосуванням електронних ресурсів Google-class-room, Google-meet, Zoom. Підготовлені авторські фотопідбірки, презентації, створені відеосюжети за маршрутами екскурсій. Також використані посилання на уже готові науково-навчальні матеріали, які викладачі активно адаптують для проведення віртуальних екскурсій на таких природно-заповідних територіях: Диканський регіональний ландшафтний парк, регіональний ландшафтний парк «Нижньоворсклянський», «Хорольський ботанічний сад», «Рекреаційний центр Криворудський», «Борівське лісництво» та ін.